Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“27” серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МІКРОЕКОНОМІКА ТА МАКРОЕКОНОМІКА

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність: С3 Міжнародні відносини
D3 Менеджмент
D7 Торгівля
вид дисципліни обов’язкова
Міждисциплінарна освітньо-професійна програма “МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА”
ННІ: «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:
д.е.н., проф., професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики Ірина ШКОДІНА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Анна ЗАЙЦЕВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика»

Гарант освітньо-професійної програми_____Сергій БЕРЕНДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Вступ

Програма вивчення обов'язкової дисципліни «М**ікроекономіка та макроекономіка**» з підготовки бакалавра складена відповідно до міждисциплінарної освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика» галузі знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини та D Бізнес, адміністрування та право, спеціальності С3 Міжнародні відносини, D3 Менеджмент, D7 Торгівля.

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» є формування у студентів системного розуміння фундаментальних економічних принципів на мікро- та макрорівнях та здатності застосовувати їх у сфері міжнародної логістики. Дисципліна спрямована на розвиток економічного мислення, необхідного для аналізу поведінки суб'єктів господарювання, оптимізації використання ресурсів, оцінювання виробничих можливостей і прийняття ефективних управлінських рішень у глобальних ланцюгах постачання.

1.1. Основні завдання вивчення дисципліни

- сформувати цілісне уявлення про функціонування економіки на мікро- та макрорівнях, їх взаємозв'язки та вплив один на одного.

- ознайомити студентів з базовими економічними категоріями, принципами та моделями, що пояснюють поведінку економічних агентів (споживачів, виробників, держави) та механізм ринкової взаємодії.

- сформувати навички аналізу ринкових процесів: попиту та пропозиції, рівноваги, еластичності, витрат, прибутку, доходів, конкуренції на мікрорівні.

- надати знання щодо основних макроекономічних показників (ВВП, інфляція, безробіття, державний бюджет, платіжний баланс) та чинників, що впливають на економічну динаміку.

- навчити студентів застосовувати економічні моделі та інструменти для аналізу й оцінки впливу державної політики на національну економіку.

- розвинути здатність до критичного мислення та економічного обґрунтування управлінських рішень на основі мікро- та макроекономічного аналізу.

1.3. Кількість кредитів -4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	
Практичні, семінарські заняття	
32 год	
Лабораторні заняття	
-- год.	- год.
Самостійна робота	
72 год.	
Індивідуальні завдання	
-	

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері міжнародної логістики, зокрема щодо управління міжнародними ланцюгами постачання, митного оформлення та дотримання регуляторних вимог, управління ризиками, налагодження комунікації з міжнародними партнерами, оптимізації витрат, адаптації до глобальних тенденцій, підтримки клієнтського сервісу тощо, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні прикладних досліджень явищ і процесів, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФК1.1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

ФК1.2. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

ФК1.3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

ФК2.1. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН 13 Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародними акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН 16. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН 18. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН 26. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

1.8. Передумови вивчення: не передбачено. Дисципліна є базовою та вивчається на першому курсі першого семестру.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Частина 1: Вступ та Мікроекономіка

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ЕКОНОМІКС. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Структура сучасної економічної теорії. Предмет та функції економікс. Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологія мікроекономічного та макроекономічного аналізу: загальні та специфічні методи економічних досліджень. Позитивна та нормативна економіка. Зародження та виникнення економічних знань. Етапи історичного розвитку економічної теорії.

Економічні потреби та виробничі ресурси. Обмеженість економічних ресурсів та необмеженість потреб. Фактори виробництва та їх поєднання. Виробнича функція. Виробничі можливості в економічній системі та проблема вибору. Крива виробничих можливостей. Ефективність виробництва та її показники.

ТЕМА 2. ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ, РИНОК ТА ВЛАСНІСТЬ

Економічні системи та їх класифікація. Еволюція економічних систем як форм господарювання. Типи, види та моделі економічних систем. Традиційна система. Ринкова система: сутність та характеристика. Адміністративно-командна система: характеристика та риси. Порівняльний аналіз економічних систем. Перехідна економіка. Постіндустріальне суспільство. Цифрова економіка. Трансформація економічної системи в Україні.

Власність: сутність, об’єкти та суб’єкти. Типи, форми і види власності.

Сутність, функції, етапи, позитивні та негативні риси ринку. Основні суб’єкти ринкової економіки. Структура та інфраструктура ринку. Гроші, їх сутність, функції, теорії виникнення.

ТЕМА 3. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ ТА РИНКОВИЙ МЕХАНІЗМ. ЕЛАСТИЧНІСТЬ ПОПИТУ І ПРОПОЗИЦІЇ.

Попит і пропозиція як важливіші елементи ринку. Сутність попиту. Функція попиту. Закон попиту. Фактори які впливають на попит. Нецінові детермінанти попиту. Зміни у попиті та зміни попиту. Поняття пропозиції. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Нецінові детермінанти пропозиції.

Ринковий механізм збалансування попиту і пропозиції. Рівноважна ціна. Поняття та види економічної рівноваги. Вплив цінових та нецінових факторів на зміну параметрів ринкової рівноваги. Вплив непрямих податків, дотацій, субсидій на ринкову поведінку суб’єктів економіки.

Сутність еластичності. Еластичність попиту за ціною та її види. Коефіцієнт еластичності. Дугова та точкова еластичність попиту. Визначники еластичності попиту за ціною. Еластичність попиту за доходом. Поняття нормальних благ та товарів нижчої споживчої цінності. Перехресна еластичність попиту. Еластичність пропозиції за ціною та її види. Практичне значення теорії еластичності.

ТЕМА 4. ТЕОРІЯ СПОЖИВЧОГО ВИБОРУ

Споживач як мікроекономічний суб’єкт. Мета споживача. Корисність і проблема її виміру. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності блага. Перший закон Госсена. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Другий закон Госсена. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.

Вибір споживача з ординалістських позицій. Криві байдужості, їх властивості. Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретації. Різні випадки досягнення рівноваги: кутова і внутрішня.

Аналіз поведінки споживача на ринку товарів. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна-споживання». Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

ТЕМА 5. ТЕОРІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИТРАТ

Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.

Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат.

Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Постійні та змінні витрати. Граничні витрати. Середні витрати.

Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види.

Сутність та види трансакційних витрат.

ТЕМА 6. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Сутність та види конкуренції.

Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Пропозиція фірми і галузі в короткостроковому періоді. Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

ТЕМА 7. РИНОК НЕДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Модель «чистої монополії» та її характеристики. Економічні, адміністративні та правові бар'єри вступу до монопольного ринку. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах.

Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Теорія ігор у моделюванні олігополії.

Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді. Нецінова конкуренція. Поглиблення диференціації

продукту: позитивні наслідки та загрози. Вплив рекламної діяльності на обсяг виторгу і витрат. Ефективність монополістичної конкуренції.

Порівняльна характеристика ринкових структур.

Частина 2: Макроекономіка

ТЕМА 8 МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ І МЕТОДИ ЇХ ВИМІРЮВАННЯ.

Предмет те метод макроекономіки. Відмінність макроекономіки від мікроекономіки. Позитивна і нормативна економіка. Макроекономіка та економічна політика. Модель кругопотоку як базова модель макроекономічної рівноваги. Найпростіша модель кругообігу для закритої економіки без втручання держави. Модель кругообігу з участю держави. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу.

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки. Основні макроекономічні показники. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП. Роль цінового фактору у вимірюванні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Інфлювання та дефлювання. Валовий національний доход (ВНД). Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Чистий національний дохід (ЧНД). Валовий наявний дохід (ВНД). Чистий наявний дохід (ЧНД). Національні заощадження. Особистий дохід. Національне багатство.

ТЕМА 9. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЦИКЛІЧНИЙ ХАРАКТЕР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Поняття і чинники економічного зростання. Типи економічного зростання. Проблеми темпів економічного зростання. Роль інвестицій в економічному зростанні. Інновації. Теорії та моделі економічного зростання. Кейнсіанські моделі динамічної рівноваги. Неокласична модель економічного зростання. Показники економічного зростання.

Економічні коливання та економічні цикли як прояв макроекономічної нестабільності та форма економічного розвитку. Типологія економічних циклів. Фази класичного ділового циклу. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів (монетарна, кейнсіанська, марксистська): дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки України на сучасному етапі.

ТЕМА 10. ІНФЛЯЦІЯ ТА БЕЗРОБІТТЯ

Ринок праці та механізм його функціонування. Зайнятість і безробіття. Рівень безробіття у різних країнах. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний рівень ВВП; обчислення природного рівня безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (ВВП-розрив). Державна політика зайнятості населення.

Поняття та показники інфляції. Види інфляції. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Збалансована і незбалансована інфляція. Очікувана і неочікувана інфляція; теорії адаптивних і раціональних очікувань. Дефляція. Причини і наслідки інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні. Взаємозв'язок інфляції та безробіття.

ТЕМА 11. СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЇ.

Споживання та заощадження. Споживання як функція наявного доходу. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Автономне споживання та чинники, що на нього впливають. Кейнсіанська функція споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, децільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.

Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту Модель простого акселератора. Нестабільність інвестицій.

Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Роль фінансово-кредитної системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

ТЕМА 12. ГРОШІ, БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА

Грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма.

Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші та його різновиди. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку. Процентна ставка: сутність та види. Мотиваційна роль реальної процентної ставки.

Сутність монетарної політики. Кінцеві цілі монетарної політики та проблема їх вибору. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування.

ТЕМА 13. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Необхідність та межі державного втручання в економіку. Ринкові провали та їх подолання (суспільні блага, зовнішні ефекти, монополії). Оптимальне співвідношення між ринковим саморегулюванням та державним регулюванням.

Функції держави в економічній системі. Регулятивна, стабілізаційна, розподільча, перерозподільча, контрольна. Забезпечення економічної безпеки та сталого розвитку.

Моделі взаємодії держави та ринку. Ліберальна модель (мінімальне втручання). Кейнсіанська модель (активне втручання, антициклічне регулювання). Монетаристський підхід. Сучасні концепції (неоінституціоналізм, теорія суспільного вибору, behavioral economics).

Форми та механізми державного регулювання макроекономічних процесів. Роль держави в умовах глобалізації. Корупція, бюрократія та неефективність політики. Пошук балансу між економічною свободою та регулюванням.

ТЕМА 14. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

Сутність та види податків. Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори.

Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту. Вибір моделей макроекономічної політики.

ТЕМА 15. ВІДКРИТА ЕКОНОМІКА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Сутність та роль автономної статті «Помилки та упущення». Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу. Модель платіжного балансу.

Валютний курс. Види валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Валютні системи в розвитку.

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Чистий експорт як компонент сукупних видатків. Гранична схильність до імпорту та складний мультиплікатор видатків. Мультиплікативний вплив чистого експорту на ВВП. Чинники чистого експорту.

3.Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	**Кількість годин**											
	Денна форма						**Заочна форма**					
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі				
		Л	Сем	П	Інд.	С. Р.		Л	П	Лаб.	Інд.	С. Р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Предмет і метод економікс. Загальні проблеми економічного розвитку	9	2	2			5						
Тема 2. Економічні системи, ринок та власність	7		2			5						
Тема 3. Попит, пропозиція та ринковий	11	2	4			5						

механізм. Еластичність попиту і пропозиції.												
Тема 4. Теорія споживчого вибору	9	2	2			5						
Тема 5. Теорія виробництва та витрат	9	2	2			5						
Тема 6. Ринок досконалої конкуренції	9	2	2			5						
Тема 7. Ринок недосконалої конкуренції	7		2			5						
Тема 8 Макроекономічні показники і методи їх вимірювання.	9	2	2			5						
Тема 9. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки	6		2			4						
Тема 10. Інфляція та безробіття	7	1	2			4						
Тема 11. Споживання, заощадження та інвестиції.	7		2			5						
Тема 12. Гроші, банківська система та монетарна політика	7	1	2			4						
Тема 13. Держава в системі макроекономічного регулювання	7		2			5						
Тема 14. Фіскальна політика	8	1	2			5						
Тема 15. Відкрита економіка та зовнішньоекономічна діяльність	8	1	2			5						
Усього за розділом 1	**120**	**16**	**32**			**72**						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Семінари (год)
1	Тема 1. Предмет і метод економікс. Загальні проблеми економічного розвитку	2
2	Тема 2. Економічні системи, ринок та власність	2
3	Тема 3. Попит, пропозиція та ринковий механізм. Еластичність попиту і пропозиції.	4
4	Тема 4. Теорія споживчого вибору	2
5	Тема 5. Теорія виробництва та витрат	2
6	Тема 6. Ринок досконалої конкуренції	2
7	Тема 7. Ринок недосконалої конкуренції	2
8	Тема 8 Макроекономічні показники і методи їх вимірювання.	2
9	Тема 9. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки	2
10	Тема 10. Інфляція та безробіття	2

11	Тема 11. Споживання, заощадження та інвестиції.	2
12	Тема 12. Гроші, банківська система та монетарна політика	2
13	Тема 13. Держава в системі макроекономічного регулювання	2
14	Тема 14. Фіскальна політика	2
15	Тема 15. Відкрита економіка та зовнішньоекономічна діяльність	2
Разом		**32**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	д.ф.н. (год)
1.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 1. Предмет і метод економікс. Загальні проблеми економічного розвитку	5
2.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 2. Економічні системи, ринок та власність	5
3.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 3. Попит, пропозиція та ринковий механізм. Еластичність попиту і пропозиції.Розв'язання задач.	5
4.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 4. Теорія споживчого вибору Розв'язання задач.	5
5.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 5. Теорія виробництва та витрат	5
6.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 6. Ринок досконалої конкуренції	5
7.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 7. Ринок недосконалої конкуренції	5
8.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 8. Макроекономічні показники і методи їх вимірювання.	5
9.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 9. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки	4
10.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 10. Інфляція та безробіття	4
11.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 11. Споживання, заощадження та інвестиції.	5
12.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 12. Гроші, банківська система та монетарна політика	4
13.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 13. Держава в системі макроекономічного регулювання	5
14.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 14. Фіскальна політика	5
15.	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Тема 15. Відкрита економіка та зовнішньоекономічна діяльність	5
	Разом	**72**

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи навчання, як лекції з елементами інтерактивних дискусій; практичні заняття у форматі кейс-стаді та ділових ігор; самостійна робота (аналіз законодавства, підготовка рефератів, пошук статистики, вирішення задач, відповіді на тести, практична робота, тощо.). Застосування інтерактивних засобів навчання через використання навчальної платформи LMS Moodle та Zoom.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

– практичні завдання;

– тестові завдання;

– підготовка та виступ з презентацією;

– виконання семестрової роботи (письмова форма екзамену).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену у 1-му семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

У разі подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в дистанційній формі з використанням платформи Moodle та Zoom.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

– 2 теоретичних питання – 20 балів (10х2)

– тести – 20 балів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше **30 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю.

У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену):

– виконання завдань на практичних заняттях, а саме тестові завдання, розв’язання задач, виконання контрольних робіт, виступ з доповіддю та презентацією на задану тему тощо;

– мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 30;

– максимальна кількість балів, набраних протягом семестру – 60.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента під час вивчення навчальної дисципліни

Можуть також додатково (замість певних завдань) враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу) та ін;

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем бізнес-планування (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях (підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на підставі поданого пакету документів від здобувача освіти.

Критерії оцінювання знань студентів

Критерії оцінки роботи на семінарських (практичних) заняттях

“4” балів здобувач отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді не тільки на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і

навчальних посібників, але й використати додатковий матеріал (монографії, наукові статті, звіти компаній, статистична інформація тощо).

“3” бали свідчить, що здобувач має тверді знання з дисципліни в обсязі навчальної програми, вміє використовувати інструментарій мікро – та макроекономіки. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

“2” бали виставляється тоді, коли знання здобувача відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

“1-0” балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання здобувача нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Підсумкова оцінка на семінарському (практичному) занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт:

Шкала балів за видами робіт

№	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка	Примітка
1	Робота на семінарах	0-4	За семінар, незалежно від кількості відповідей

Підсумкова оцінка на семінарському (практичному) занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт:

Критерії оцінки екзамену

Екзаменаційна робота складається із:

- 20 тестів – 1 бал за вірну відповідь (20 балів)
- 2 аналітично-пошукових завдання (10 балів кожен).

10-9 балів - всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. Засвоєння основної та додаткової літератури. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.

8-7 балів - повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.

6-5 балів - знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. Засвоєння основної літератури. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті.

4-3 балів - прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Наявність помилок у відповіді на іспиті.

0 - 2 балів - відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних

робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Екзамен	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	Разом		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	**60**	**40**	**100**

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
0-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Данилович-Кропивницька М. Л., Стецюк П. І., Тивончук І. О. Макроекономіка. Навчальний посібник. Третє видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2026. 276 с.

2. Економікс. Частина 1: Вступ до економікса. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Баула О.В., Вісина Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 320 с.

3. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022

4. Мікроекономіка та макроекономіка: основи : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти перш. (бакалавр.) рівня спец. D1 «Облік і оподаткування, C1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» / Н. Т. Шадура-Никипорець, О. В. Мініна. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2025. 290 с. https://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/33399

5. Дунська, А. Р. Мікроекономіка: теорія і практика : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спец. 073 «Менеджмент» / А. Р. Дунська, Г. П. Жалдак, Л. Г. Смоляр; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 476 с. https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/f167bdf0-2ea3-4502-a582-97fd048c1914/content

6. Пинзеник В. Популярна Економіка. Як зрозуміти економіку та полюбити її. Видавництво : Брайт БуксРік видання: 2023. Кількість сторінок : 248.

Допоміжна література

1. Economics. Principles, Problems, and Policies / Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn https://faculty.ksu.edu.sa/sites/default/files/eb_mcconnell_econ.18e.pdf

2. Frank Musgrave, Elia Kacapyr, James Redelsheimer, Barron's Educational Series. Microeconomics/Macroeconomics Premium, 2025: Prep Book with 4 Practice Tests + Comprehensive Review + Online Practice. https://www.perlego.com/book/4623076/ap-microeconomicsmacroeconomics-premium-2025-prep-book-with-4-practice-tests-comprehensive-review-online-practice-pdf

3. Principles of Microeconomics: Scarcity and Social Provisioning: 2022. https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/principles-of-microeconomics-scarcity-and-social-provisioning

4. Saros, Daniel. Principles of Political Economy. https://mountainscholar.org/handle/20.500.11785/856

5. Шкодіна І.В., Зеленько О.О. Енергетична криза та її наслідки для ринку природного газу ЄС. БІЗНЕС ІНФОРМ. 2025. №1-. (с. 47 - 53). https://www.business-inform.net/article/?year=2025&abstract=2025_1_0_47_53

6. World Bank country classifications by income level for 2024-2025. July 01, 2024 https://blogs.worldbank.org/en/opendata/world-bank-country-classifications-by-income-level-for-2024-2025

7. Shkodina , I. (2026). International investment in artificial intelligence: investment asymmetry and risks of technological dependence in EU countries. FINANCIAL AND CREDIT SYSTEMS: PROSPECTS FOR DEVELOPMENT, 2(21), 183-194. https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-2-14

8. Мікулов, С., Шкодіна, І., Глущенко, О., Стеценко, Т., Нечипорук, Л., & Швайко, М. (2026). Як девальвація впливає на валютні інвестиційні доходи домогосподарств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, *1*(66), 279-292. https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.66.2026.5047

9. Шкодіна І.В. Інвестиційна асиметрія в сфері штучного інтелекту. *Ефективна економіка.* 2026.№ 5. https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/10681/10825 DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.196

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України. URL: www.zakon.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: https://stat.gov.ua/uk
3. Сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua

4. Сайт Світового банку URL: https://www.worldbank.org
5. Сайт Міжнародного Валютного фонду. URL: https://www.imf.org/en/home
6. Міністерство фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
8. Індекс інфляції в Україні 2020 -2026 https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/
9. Кількість зареєстрованих безробітних 2020 - 2026 https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/register/

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО) надається можливість скласти **екзамен дистанційно** на платформі Moodle в дистанційному курсі **Мікроекономіка та макроекономіка**, режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14594